

АЗАМАТТЫК КУКЫК ГЛОССАРИЙ

Ахмедова М А

301-61

Тажиков Абзал

- Заттық құқық - заттар жөнінде туатын құқық.
- Жеке тұлға - Қазақстан Республикасының азаматтары, басқа мемлекеттердің азаматтары, сондай-ақ азаматтығы жоқ адамдар.
- Ар - намыс - тұлғаның рухани және әлеуметтік болмысына берілетін қоғам бағасы.
- Өкілдік - басқа адамның атынан бір адамның сенімхатқа, заңдарға, сот шешіміне ие әкімшілік құжатқа негізделген өкілеттігі күшімен жасалған мәміле

- Азаматтық құқық принциптері - нормативтік сипаты бар, қоғамдық қатынастарды азаматтық-құқықтық реттеу бастаасын басшылыққа алатын негіз.
- Шарт - шаруашылық қызметінің негізгі құралы.
- Азаматтық заң күші - заң күшіне енгеннен бастап, оның күші жойылғанға дейін белгілі бір қатынасқа қолданылуындағы заңдық болмысына тән нысан.
- Заңды тұлға - өз атынан мүліктік құқықтар мен міндеттерді еншілейтін, оның құрамына кіретін тұлғалардан тәуелсіз өзі жауап беретін тұлға.

- Азаматтық құқық қатынастары - азаматтық құқық нормаларының талаптарына сәйкес туындайтын және бұл нормаға тәуелді болатын жақтар арасындағы қатынастар.
- Азаматтық құқықтық қатынастардың субъектілері - әрбір құқық қатынастарының қатысушылары.
- Объектілер - құқықтар мен міндеттердің қатысы бар мүліктік және мүліктік емес игіліктер.
- Заттар - азаматтық құқық қатынастарының объектілері.

- Азаматтық құқық қабілеттілігі - Азаматтық Кодекстің 13 - бабында азаматтық құқыққа ие болып, міндет атқару қабілеті.
- Азаматтық әрекет қабілеттілігі - азаматтың өз әрекеттерімен азаматтық құқықтарға ие болуға және оны жүзеге асыруға, өзі үшін азаматтық міндеттер жасап, оларды орындауға қабілеттілігі.
- Мүліктік оқшаулық - заңды тұлғаның экономикалық - құқықтың белгісі болып табылады және оның мүлікке заттық құқығын иелену.
- Дербес мүліктік жауапкершілік - ол заңды тұлғаның міндеттемелері бойынша өздеріне

- Міндеттемелік құқық - міндеттемелік қатынаста реттейтін азаматтық құқықтың қосалқы саласы болып табылатын, азаматтық құқық нормаларының жиынтығы.
- Зиян - заңмен қорғалатын игілік атаулының кемуі.
- Азаматтық құқық объектісі - азаматтың құқықтық нормалармен реттелетін қоғамдық қатынастар.
- Цивильді құқық – римдік заңгерлер Рим азаматтарының құқығы.

- Түсіндіру – заңдардағы және басқа да дерекнамадағы жалпы қағидаларды нақтылы жағдайларға қолданудың қажетті негізі.
- Доктриналдық түсіндіру – теорияда, ғылыми еңбектерде, оқулықтарда берілетін түсіндірме.
- Меншік құқығы – субъектінің заң құжаттары арқылы танылатын және қорғанатын өзіне тиесілі мүлікті өз қарауынша иелену, пайдалану және оған билік ету құқығы.
- Билік ету құқығы – мүліктің заң жүзіндегі тағдырын белгілеудің заң мен қамтамасыз етілуі.

- ▣ тарату – заңды тұлғаның құқықтары мен міндеттерінің мирасқорлыққа өткізбей тоқтату тәсілі.
- ▣ Заттар – азаматтық құқық қатынастарының объектілері.
- ▣ Заңдылық салдар – белгілі бір құқық қатынастарын тудыратын тұлғалардың әрекеттері.
- ▣ Мүліктілік – заңды белгі болып табылмайтын экономикалық түсінік.

- Дербес мүліктік жауапкершілік дегеніміз – ол заңды тұлғаның міндеттемелері бойынша өздеріне тиесілі барлық мүлікпен жауап беруі.
- Қоғамдық бірлестік – заңдарға қайшы келмейтін, ортақ мақсаттарға жету үшін азаматтардың ерікті бірігуі нәтижесінде құрылған ұйым.
- Діни бірлестік – рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін өз мүдделерінің ортақтығы негізінде заң актілерінде белгіленген тәртіппен біріккен азаматтардың ерікті бірлестігі.
- Бағалы қағаз – түрі мен мазмұнымен заң талаптарына қатаң бағынатын құжат.

- Жеке кәсіпкерлік – азаматтардың тауарларға (жұмысқа, қызметке) сұранымды қанағаттандыру арқылы пайда немесе жеке табыс табуға бағытталған ынталы қызметі.
- Міндеттемені тоқтату дегеніміз – міндеттеменің мазмұнын құрайтын оның қатысушыларының құқықтары мен міндеттерін жою болып табылады.
- Жаңғыртылу – міндеттемені тоқтату әдісі ретінде бастапқы міндеттемені жаңа міндеттемемен ауыстыру туралы әр жақтың өзара келісімі.
- Принциптер – Азаматтық құқық жүйесінде әр қашанда бастапқы норма.
- Азаматтық заңның күші деп – заң күшіне енгеннен басыап, оның күші жойылғанға дейін белгілі бір қатынасқа қолданылуындағы заңдық болмысына тән нысанын айтамыз.

- Құқықтық теңдік принципі дегеніміз – азаматтық – құқықтық қатынастарға қатысушылардың бәрі де меншік түріне, азаматтығына қарамастан бірдей құқықтық ахуалды білдіруі болып табылады.
- Жеке тұлға дегеніміз – ҚР-ның азаматтары, басқа мемлекеттердің азаматтары, сондай – ақ азаматтығы жоқ адамдар.
- Заттық құқық деп – белгілі бір тұлғаның өз қарамағындағы жеке заттарға үстемдік етуін айтады.

Жеке меншік – капиталистік экономиканың темірқағазы, сондықтан да жеке құқық жеке меншік құқығының қорғайды.

- Заң актісі – Конституциялық заң, Қазақстан Республикасының Президентінің Конституциялық заң күші бар жарлығы, Кодекс, Қазақстан Республикасы Президентінің Заң күші бар Жарлығы, Қазақстан Республикасы Президентінің Қаулысы, сенат пен мәжілісінің қаулылары.

- Мұрагерлік құқық – Құқықтық жүйеде мұраға ие болу.
- Мүліктік оқшаулық – заңды тұлғаның экономикалық құқықтық белгісі және оның мүлікке заттық құқығын иеленуі.
- Дербес мүліктік жауапкершілік – заңды тұлғаның міндеттемелері бойынша өздеріне тиесілі барлық мүлікпен жауап беруі.
- Тарату – заңды тұлғаның құқықтары мен міндеттерін мирасқорлыққа өткізбей тоқтату тәсілі.
- Банкрот жариялау – заңды тұлғаны таратудың жеке жағдайы.

- Мекеме – құрылтайшы басқару, әлеуметтік – мәдени немесе коммерциялық емес сенаттағы өзге де қызметтерді жүзеге асыру үшін құрған және қаржыландыратын ұйым.
- Қоғамдық бірлесітік – заңдарға қайшы келмейтін, ортақ мақсаттарға жету үшін азаматтардың ерікті бірігуі нәтижесінде құрылған ұйым.
- Бағалы қағаз – түрі және мазмұны мен заң талаптарына қатаң бағынатын құжат.
- Конклюденттік әрекет – тұлғаның мәмілеге қатысуға ниет білдіру әректі.

- ▣ Пайдаланудың өкілеттік құқығы – мүлік пен пайдалы табиғи қасиеттерін алудың, одан пайда табудың заң жүзінде қамтамасыз етілуі
- ▣ Банкрот жариялау – заңды тұлғаны таратудың жеке жағдайы
- ▣ Азаматтардың меншік құқығы - тиесілі мүлікті иелену, пайдалану және оған билік ету өкілеттігі
- ▣ Заттық құқық - өкілетті жақтың немесе өзге жақтардың заң актілері арқылы танылатын

- ▣ Билік ету құқығы – мүліктің заң жүзіндегі тағдырын белгілеудің заңмен қамтамасыз етілуі.
- ▣ Жеке кәсіпкерлік – азаматтардың тауарларға сұранымды қанағаттандыру арқылы пайда немесе жеке табыс табуға бағытталған ынталы қызметі.
- ▣ Пайдалану құқығы – мемлекеттік мүліктен мемлекет пен жалпы қоғам мүшесі үшін пайданы алуға байланысты мемлекеттің өзіне тән мүмкіндігі.
- ▣ Құқықты қорғау – құқықтың бұзылуына жол берілмейтіндей жағдай жасайтын қоғамдық қатынастар тәртібін мемлекеттің қолдауы.

- Азаматтардың меншік құқығы - тиесілі мүлікті иелену, пайдалану және оған билік ету өкілеттігі
Объект – құқықтар мен міндеттер не нәрсеге бағытталғаны.
- Азаматтық заңның күші – заң күшіне еңгеннен бастап, оның күші жойылғанға дейін белгілі бір қатынасқа қолдануындағы заңдық болмысына тән нысан.
- Азаматтық құқық қатынастары – азаматтық құқық нормаларының талаптарына сәйкес туындайтын және бұл нормаларға тәуелді болатын жақтар арасындағы қатынастар.
- Мүліктік оқшаулық – заңды тұлғаның экономикалық – құқықтық белгісі болып табылады және оның мүлікке заттық құқығын иеленуін білдіреді.

- Негаторлық талап – теріске шығару талабы.
- Келісім шарт - әр жақтың келісімі бойынша жасалатын шарт.
- Айып төлеу – кәсіпкерлік салада пайда болған міндеттемені орындауды қамтамасыз ету
- Ипотека – кепілге салынған мүлік кепіл салушының немесе үшінші бір жақтың иелігінде және пайдалануында қалатын кепіл түрі.

- ▣ Конклюденттік әрекет (лат. Concludere – жасау) – сол арқылы тұлғаның мәмілеге қатысуға ниет білдіру әрекеті.
- ▣ Пайдаланудың өкілеттік құқығы дегеніміз – мүлікпен оның пайдалы табиғи қасиеттерін алудың, сондай – ақ одан пайда табудың заң жүзінде қамтамасыз етілуі.
- ▣ Билік ету құқығы – мүліктің заң жүзіндегі тағдырын белгілеудің заңмен қамтамасыз етілуі. (АК-тің 188-бабы 2 тармағы).

Конклюденттік әрекет (лат. Concludere – жасау) – сол арқылы тұлғаның мәмілеге қатысуға ниет білдіру әрекеті.

Пайдаланудың өкілеттік құқығы дегеніміз – мүлікпен оның пайдалы табиғи қасиеттерін алудың, сондай – ақ одан пайда табудың заң жүзінде қамтамасыз етілуі.

Билік ету құқығы – мүліктің заң жүзіндегі тағдырын белгілеудің заңмен қамтамасыз етілуі. (АК-тің 188-бабы 2 тармағы).

Триада – меншік иесінің өкілеттіктерінің сипаттамасы болып табылады